

POSTANOWIENIE

Dnia 7 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **X.Y.** prokuratora Prokuratury Okręgowej [...] w W. w stanie spoczynku w związku z wnioskiem Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w P. z dnia 20 grudnia 2024 r., sygn. [...] o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, na posiedzeniu w dniu 7 kwietnia 2025 r., wniosku obrońcy obwinionego X.Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej [...] w W. w stanie spoczynku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznawaniu sprawy o sygn. I ZI 80/24

postanowił:

uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZI 80/24;

UZASADNIENIE

Instytut Pamięci Narodowej Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w P. pismem z dnia 20 grudnia 2024 r. wniósł o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej Prokuratury Okręgowej [...] w W. w stanie spoczynku X.Y. za czyn z art. 18§1 kk w zw. z art. 165§2 kk z 1969 r. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o IPN. Sprawę zarejestrowano w repertorium Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu

Najwyższego pod sygnaturą I ZI 80/24, a sędzią sprawozdawcą wyznaczonym do rozpoznawania sprawy został SSN Marek Dobrowolski.

Obrońca obwinionego pismem z dnia 18 lutego 2025 r. złożył wniosek o przeprowadzenie tzw. Testu niezawisłości sędziego SSN Marka Dobrowolskiego wskazując na wadliwy sposób powołania go na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Zarządzeniem z dnia 25 lutego 2025 r. wniosek został odrzucony i z uwagi na jego uzasadnienie zarejestrowany w repertorium Izby Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. I ZO 27/24, jako wniosek o wyłączenie SSN Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygnaturze I ZI 80/24.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Marka Dobrowolskiego jest zasadny.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W niniejszej sprawie niewątpliwie mamy do czynienia z taką sytuacją. Sąd Najwyższy w tym składzie, w pełni podtrzymuje argumentację zawartą w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., sygn. II KO 30/21 w której wyrażono pogląd, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (EKPC) i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Wobec faktu, że szerokie uzasadnienie w tym zakresie zawarte jest w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. II KO 30/21 nie ma potrzeby powtarzania wskazanej tam argumentacji, zwłaszcza iż została ona także przedstawiona w postanowieniach Sądu Najwyższego, m.in. z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, czy z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22.

Bezspornym jest, na co wskazuje autor wniosku, że SSN Marek Dobrowolski został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wyniku rekomendacji wydanej przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wadliwość tej procedury omówiona została w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 i w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, ale wnika również z normatywnej treści art. 41 § 1 k.p.k., art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. EKPC i art. 47 Karty Praw Podstawowych. Rolą powołanych przepisów jest przecież zagwarantowanie stronie prawa do bezstronnego, niezależnego i niezawisłego sądu, a takim jest wyłącznie sąd ustanowiony ustawą.

W niniejszej sprawie złożenie przedmiotowego wniosku o wyłączenie wskazuje w sposób oczywisty, że strona dostrzegła wady w procedurze powołania na stanowisko sędziego SN Marka Dobrowolskiego, które mogą realnie prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, gdyby sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę. W tym kontekście zauważyć należy, że każdy polski sąd jest związany dokonaną przez ETPC wykładnią standardu z art. 6 ust. 1 EKPC (zob. post. SN: z 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z 22 marca 2022 r., I KZP 13/21; z 15 września 2022 r., I KO 75/21), a to skutkuje przyjęciem, że rozstrzygnięcie w sprawie przez osobę powołaną do Sądu Najwyższego na stanowisko sędziego w wadliwej procedurze, wiąże się z prawdopodobnym naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, ale także standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Takie stanowisko zostało wyrażone w wyrokach EKPC przeciwko Polsce: z 22 lipca 2021 r., nr 43447/19 w sprawie Reczkowicz, z 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i nr 57511/19 w sprawie Dolińskiej-Ficek oraz Ozimka oraz z 3 lutego 2022 r., nr 1469/20 w sprawie Advance Pharma sp. z o.o.

Z tych powodów kierując się koniecznością zapewnienia stronie prawa do bezstronnego i niezależnego sądu ustanowionego ustawą (art. 6 ust. 1 EKPC) należało wyłączyć od rozpoznania sprawy o sygn. I ZI 80/24 sędziego SN Marka Dobrowolskiego.

Nadto należy podkreślić, że Marek Dobrowolski jest sędzią Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, co do której w orzecznictwie wskazuje się, że sędzia tej izby nie jest w stanie stworzyć legalnego i niezależnego sądu.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[a.ł]